

Củng cố nội lực vào sân chơi toàn cầu

Năm 2007, Việt Nam chính thức gia nhập WTO, đánh dấu bước ngoặt lớn của tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế. Và TPP- Hiệp định đối tác xuyên Thái Bình Dương dự kiến sẽ được ký kết vào cuối năm 2013. Hội nhập là tất yếu, áp lực này buộc doanh nghiệp (DN) phải có cái nhìn tích cực về thách thức của hội nhập để tồn tại và cạnh tranh.

Củng cố nội lực

Vòng đàm phán thứ 19 của các quốc gia thành viên TPP (12 nước gồm: Việt Nam, Brunei, Singapore, Malaysia, Chile, Úc, New Zealand, Peru, Mexico, Canada, Nhật Bản và Mỹ) khai mạc tại Brunei ngày 22-8. Đây là chặng đường cuối để các thành viên TPP chính thức “chốt” các cam kết TPP. Các nước thành viên TPP khẳng định sẽ thúc đẩy tiến trình đàm phán để ký kết TPP vào tháng 10-2013. Hiện các nước tham gia TPP đang chiếm 40% sản lượng kinh tế toàn cầu và 1/3 tổng thương mại thế giới. DN cần nhận diện các cơ hội và thách thức để xây dựng chiến lược kinh doanh.

Dệt may chịu tổn thương lớn khi thực hiện TPP nếu công nghiệp phụ trợ vẫn ỉ ạch. (Trong ảnh: Công ty Cổ phần May Tây Đô). Ảnh: ĐỖ CHÍ THIỆN

“Việt Nam được hưởng lợi gì và cần làm gì để được hưởng lợi khi tham gia TPP” là chủ đề của tọa đàm mới đây tại TP HCM, do Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI), Thời báo Kinh tế Sài Gòn tổ chức, liên quan đến 3 ngành, gồm: dệt may, da giày và nông nghiệp. “Dù tham gia TPP hay không thì Việt Nam cũng phải tiếp tục cải cách những thể chế như lúc cam kết FTA để có những bước tiến nhảy vọt. Khi đàm phán FTA, Việt Nam thay đổi hàng loạt các thể chế, thủ tục hành chính cho phù hợp và kết quả là tăng trưởng kinh tế liên tục, có lúc GDP đạt trên 8%/năm. Nhưng đến khi cam kết WTO, những cải cách này dường như chậm lại và thay đổi không đáng kể, dẫn đến ngõ vực về hiệu quả của WTO. Hiện nay, chúng ta đang gặp khó khi đàm phán TPP, do không thực hiện đầy đủ các cam kết của WTO. Lẽ đó, cần tiếp tục thay đổi cho phù hợp tiến trình hội nhập mới- giai đoạn thuận lợi hóa thương mại- thể hệ thứ hai của tự do hóa thương mại thế giới”- chuyên gia kinh tế Phạm Chi Lan chia sẻ.

Tham gia TPP, Việt Nam và các quốc gia thành viên cùng đóng một con tàu ra khơi. Tuy nhiên, ít thành viên thì sự giám sát càng chặt chẽ và các bên tham gia phải thực hiện đúng cam kết. Ông Trần Hữu Huỳnh, Chủ tịch Trung tâm trọng tài Quốc tế- VCCI, nói: “Cuộc chơi trên 150 thành viên- WTO có thể xuề xòa so với sân chơi chỉ có 12 thành viên- TPP. Chắc chắn sẽ có một số DN trong ngành dệt may phải dừng hoạt động vì không thể cạnh tranh tại sân nhà”. Song, đây là quy luật tất yếu của kinh tế thị trường, các DN cần nhìn vào đó để cải tổ hoạt động. Đối với quy tắc xuất xứ tính từ sợi (yarn forward) là trở ngại lớn nhất của ngành dệt may Việt Nam khi TPP có hiệu lực. Hiện nay, nguyên liệu bông trong nước chỉ đáp ứng được khoảng 1% nhu cầu sản xuất sợi, còn lại phải nhập khẩu và đa phần nhập từ Trung Quốc- quốc gia không thuộc TPP. Do vậy, nhiều DN lo ngại ngành dệt may sẽ không kịp chuyển mình khi TPP có hiệu lực, bởi ngành công nghiệp phụ trợ cho dệt may trong nước đang giậm chân tại chỗ. Vì thế, quy định về yarn forward được duy trì trong TPP là một bất lợi lớn- vải sợi đến từ các nước ngoài TPP không được hưởng thuế ưu đãi khi xuất vào thị trường Mỹ. Hiện Mỹ áp thuế suất ưu đãi dệt may chỉ 11%, riêng sản phẩm quần áo lên đến 30%. Muốn hưởng thuế suất ưu đãi của TPP, Việt Nam phải nhập khẩu sợi từ các quốc gia thành viên TPP như quy định yarn forward. Trong khi hiện nay, phần lớn nguyên liệu ngành này, DN đang nhập khẩu từ Trung Quốc- quốc gia không tham gia TPP.

Thay đổi để tồn tại

Vào TPP sẽ gia tăng cơ hội xuất nhập khẩu, thông tin được quảng bá rộng rãi và tìm được nhiều nhà mua hàng tiềm năng trên toàn cầu. Nhưng để làm được điều này, cần sự quyết tâm của Chính phủ và ứng xử khôn khéo của DN.

Ông Lê Quang Hùng, Chủ tịch Hội đồng quản trị Công ty Cổ phần SXTM Sài Gòn (Garmex Sài Gòn) nhấn mạnh: “Năm 2015, hàng hóa ASEAN và Trung Quốc sẽ tràn ngập thị trường Việt Nam khi Hiệp định thương mại tự do ASEAN- Trung Quốc chính thức có hiệu lực. Không loại trừ khả năng hàng dệt may Trung Quốc dán mác Việt Nam xuất khẩu đi các nước và dệt may Việt Nam phải chịu thuế chống bán phá giá. Nếu không chủ động nguồn nguyên liệu trong nước, DN nước ngoài sẽ tận hưởng hết các cơ hội thuế ưu đãi từ TPP. Khi đó, DN Việt Nam chỉ là đơn vị làm hàng gia công”. Vấn đề này, ông Hùng đề xuất Chính phủ quan tâm quy hoạch, xây dựng vùng nguyên liệu, tăng đầu tư cho công nghiệp hỗ trợ để gỡ khó cho dệt may. Ông Hùng cho rằng, DN dệt may cần có hướng phát triển sản phẩm giá trị gia tăng bằng cách đầu tư nguồn nhân lực cho thiết kế, tiếp cận công nghệ để phát triển. Nâng cao chất lượng công nhân.

Dệt may, da giày, nông sản, gỗ... là các mặt hàng xuất khẩu chủ lực của Việt Nam. Về nông nghiệp, các chuyên gia và DN cho rằng, cần có nghiên cứu đánh giá đúng tương quan giữa Việt Nam- các nước thành viên TPP để có giải pháp ứng phó. Nhật Bản và Mỹ là 2 thị trường nhập khẩu nông sản lớn của Việt Nam, với các cam kết thuế suất của TPP, DN biết tận dụng cơ hội sẽ gia tăng giá trị xuất khẩu. Tuy nhiên, nếu không tái cấu trúc ngành nông nghiệp, sản xuất theo kiểu truyền thống, manh mún, nhỏ lẻ thì ngành nông nghiệp sẽ khó mà cạnh tranh với các quốc gia thành viên TPP có thể mạnh tương đồng như Việt Nam. Hiện Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam đang triển khai Đề án tái cấu trúc ngành nông nghiệp theo hướng tổ chức lại sản xuất các mặt hàng nông sản chủ lực, gia tăng chuỗi giá trị. Tỉnh Đồng Tháp đang xin chủ trương Chính phủ để thực hiện thí điểm tái cơ cấu nông nghiệp. Chuyên gia kinh tế Phạm Chi Lan cho rằng: đây là cách làm hay của Đồng Tháp, con đường để công nghiệp hóa- hiện đại hóa ngành nông nghiệp.

Theo các chuyên gia kinh tế, vấn đề quan trọng trong TPP là quy tắc xuất xứ hàng hóa. Đây là điều kiện để hưởng lợi về thuế quan. Do đó, DN cần cân nhắc trong sử dụng nguồn nguyên liệu; đồng thời cần sự quyết tâm của Chính phủ trong thực hiện quy hoạch chuyên ngành, đặc biệt là xây dựng vùng nguyên liệu, phát triển công nghiệp phụ trợ cho các ngành thế mạnh của DN Việt Nam. Nếu không sẽ có rất nhiều DN Việt Nam bị loại khỏi sân chơi tự do thương mại này, bởi DN nước ngoài hiện chiếm đến 2/3 kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam.

Song Nguyễn